

Nemes Dezső köszöntése

Nemes Dezsőt, az MSZMP Politikai Bizottságának tagját, a Népszabadság főszerkesztőjét 70. születésnapja alkalmából — a magyar és a nemzetközi munkásmozgalomban, a szocialista társadalom építésében kifejtett több évtizedes kiemelkedő tevékenységének elismeréseként — az Elnöki Tanács a Magyar Népköztársaság Érdemrendjével tüntette ki.

A kitüntetést Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke szívesen adta át. Jelen volt Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára.

A kitüntetés átadása után Nemes Dezső tiszteletére az MSZMP Politikai Bizottsága ebédet adott, amelyen részt vettek a Politikai Bizottság

tagjai, a Központi Bizottság titkárai, valamint Brutyó János, a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke. A Központi Bizottság nevében Kádár János köszöntötte Nemes Dezsőt.

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége Nemes Dezsőt, az MSZMP Politikai Bizottságának tagját, a Népszabadság főszerkesztőjét a szovjet és magyar nép közötti barátság erősítésében szerzett érdemeiért, valamint a nemzetközi kommunista mozgalomban való több, évtizedes aktív részvételért, 70. születésnapja alkalmából az Októberi Forradalom Érdemrenddel tüntette ki.

Csehszlovák küldöttség látogatása

A Miroslav Novák országos parancsnok vezetésével hazánkban tartózkodó Csehszlovák Népi Milícia küldöttsége szerdán Székesfehérvárra látogatott. A delegációt, amelyet elkísért vidéki útjára Papp Árpád, a munkás-őrség országos parancsnoka is, Boór Ferenc, az MSZMP Fejér megyei bizottságának titkára fogadta és tájékoztatta a megye politikai, gazdasági életéről, majd Vörös Géza, a munkás-őrség megyei parancsnoka ismertette a munkás-őrök tevékenységét, kiképzési eredményeit.

Tanácskozás a kőbányászat gépesítéséről

A magyar kőbányászat termelése idén meghaladja a 10 millió tonnát. Ez ötszöröse a harminc évvel ezelőttinek, amikor még verejtékes munkával, kizárólag kézzel fejtették a követ. Azóta — mint a szerdán Pécsen megkezdődött kőbányászati robbantási napok megnyitóján elmondták — általánossá vált a gépesítés az ország 37 kőbányájában. Ma már csak természetvédelmi vagy egyéb okok miatt nyúlnak a hagyományos eszközökhöz. A szovjet, lengyel és csehszlovák szakemberek részvételével lezajlott két napos tanácskozáson a továbbiakban azt is elmondták: a felhasználók nemcsak mennyiségi, hanem választék és minőségi igényeiket is növelik, ami új fűrészi, robbantási technológiát kíván.

Csütörtökön a komlói kőbányában új típusú közetfúró gép, robbantási előkészítő és kísérleti robbantás bemutatására kerül sor.

Hideg, napfénszegény augusztus

Augusztusban tovább folytatódott a szokatlanul hűvös nyári időjárás. A hónap túlnyomó részében hazánk az Atlanti-óceán északi tájairól beáramló légtömegek hatása alatt állott, s így a hőmérséklet havi középértékei az ország északi részén 3–4, másutt 2–3 C fokkal voltak alacsonyabbak a sokévi átlagnál. Szegeden a havi középhőmérséklet 18,5 C fok volt, a normálértékénél 2,6 C fokkal alacsonyabb. Az ideinél hidegebb augusztus Szegeden 1870 óta mindössze kétszer fordult elő, 1976-ban és 1940-ben. A hűvös időjárás tartósságára jellemző, hogy Szegeden csupán 3-án, 7-én, 8-án, 16-án, 17-én és 24-én haladta meg kevéssel a hőmérséklet napi középértéke az évszaknak megfelelő szintet, viszont a leghidegebb szakaszokban 10–14-e, 18–21-e és 26–31-e között 4–7 C fokkal volt alacsonyabb a szokásosnál. A hónap második felében országsszerte sokatlanul erős lehűlések voltak, s Szegeden 5 alkalommal (19-én, 20-án, 22-én, 27-én, 28-án) olyan alacsony

hőmérsékleti minimumot regisztráltak, amilyen azokon a napokon városunkban még nem fordult elő!

A hűvös és gyakran borús időjárás ellenére a lehullott csapadék mennyisége az ország nagyobbik részén az átlag alatt maradt, csak egyes szeszélyes eloszlású záporok területén haladta meg jelentősebb mértékben a normálértéket. A Dél-Alföld csapadékvízviszonyairól a következő adatok tájékoztatnak: Bácsalmás 41 mm (80%), Kiskunhalas 35 mm (80%), Kiskunfélegyháza 29 mm (59%), Kistelek 43 mm (91%), Szentes 34 mm (68%), Szeged, repülőtér 84 mm (175%), Szeged, egyetem 61 mm (127%), Makó 56 mm (117%), Mezőhegyes 57 mm (102%), Orosháza 45 mm (90%). A legtöbb csapadék a területen 30-án és 4-én hullott. Az utóbbi napon Szeged északi és nyugati része fölött hatalmas felhőszakadás alakult ki, a repülőtérén 48, Tarján városrészen 35–40 mm esett, míg ugyanakkor a város centrumában csak 16 mm-t mértek. Ez a nagy eső tükröződik Szeged, repülőtér kiugróan magas havi csapadékösszegében is.

A hőmérséklet csúcsértéke városunkban a 8-án mért 32,4 C fok volt, míg a minimum 27-én 5,6 C fokra süllyedt.

A napsütéses órák havi összege országsszerte mintegy 10–15 százalékkal a normálérték alatt maradt. Szegeden 268 órát tett ki a napsütés havi összege, ez 10 százalékkal kevesebb az augusztusban szokásosnál.

Dr. Péczely György
egyetemi tanár

Csúszópénzen gurultak az autók

A 40 éves Vigh József, Szeged, Bartók Béla tér 10. szám alatti lakos és 14 társas vesztegetési ügyében ítélték tegnap, szerdán a szegedi járásbírószá.

Vigh József 1970 óta dolgozott a Merkur szegedi használtgépkocsi-telepén, mint áruforgalmi előadó. Itt dolgozott a 25 éves Jádó Lucian, Szeged, Sallai utca 24. szám alatti és a 63 éves Csorja Gyula, Szeged, Kalmán Lajos utca 21. szám alatti lakos is. A használtgépkocsik értékesítése hármas feladata volt. Munkájuk során, a „jövendelmesség” érdekében többek között azt a gyakorlatot alakították ki, hogy a különösen keresett használt gépkocsikat csak bizonyos összegű csúszópénz mellett értékesítették. A különféle manipulációk segítségével a vevőköt ezer, kétezer, nem ritkán öt- és tízezer forint összegű „borraválót” is átvettek. Az elsőrendű vádlott Vigh József így bizonyítottan 59 ezer 960 forint, a másodrendű vádlott Jádó Lucian 7500 forint, a harmadrendű vádlott Csorja Gyula 3 ezer forint jogtalan anyagi előnyhöz jutott. Ezek csak a bizonyított és a vád tárgyává tett esetekből befolyt csúszópénzek.

A Merkur dolgozói kívül a vádlottak padjára kerültek azok a vevők is — szám szerint 12-en —, akik a csúszópénz adásával rendszeres

üzleti kapcsolatban álltak Vigh Józseffel, Jádó Luciannal és Csorja Gyulával. Személyenként több gépkocsit is vásároltak, s a csúszópénz leszerzésével arra indították a vádlottakat, hogy a jogtalanul előny érdekében, az üzleti szabályzatban ellentétes módon biztosításnak számukra használt autót.

A szegedi járásbírószá Vigh Józsefet 1 év 2 hónap börtönbüntetésre, 2 év közügyektől eltiltásra, 25 ezer forint pénzbüntetésre ítélte, s kötelezte a jogtalanul felvett 59 ezer 960 forint megfizetésére. Jádó Lucianra vonatkozóan 3 hónapi felfüggesztett szabadságvesztésben, 5 ezer forint pénzbüntetésben és 7500 forint megfizetésében állapították meg az ítéletet. Csorja Gyulát 7 ezer forint pénzbüntetésre ítélte a bíróság, s őt is kötelezte a jogtalanul felvett pénz, a 3 ezer forint megfizetésére. A vesztegetési ügy többi szereplőjét különböző összegű pénzbüntetésre ítélték.

Az ügyész az első-, a másod- és a harmadrendű vádlott ítéletét illetően háromnapos gondolkodási időt tartott fenn. Vigh József és védője fellebbezést jelentett be, a másod- és harmadrendű vádlottak és védőik az esetleges fellebbezésre 3 napos gondolkodási időt kértek. Az ügy többi vádlottját illetően az ítélet többségben jogerőre emelkedett.

Harc a tudat körül

Mátrai László nyilatkozata a filozófiai világkongresszusról

— Szeptember 2-án, Düsseldorfban befejeződött 16. filozófiai világkongresszus egyik legnagyobb szakmai tanulsága volt számomra, hogy napjainkban a marxizmus, mint filozófiai irányzat a tudományos gondolkodásban mellőzhetetlenné vált, mondta Mátrai László akadémikus, a nemzetközi tudományos tanácskozáson részt vett 43 magyar filozófus szakmai vezetője az MTI munkatársának adott nyilatkozatában.

— A kongresszus plenáris ülésén, a nyolc szekción és a szakcsoportokban heves vita folyt a modern tudományok világfelfogása és a filozófia viszonyának kérdéseiről. Különös érdeklődés mutatkozott az agy, a tudat és a külvilág viszonyát tárgyaló ülésszak, a racionalitás tudományos és nem tudományos fogalma körül viták, valamint a tudományos és a technikai haladás ellenőrzhetőségének kérdéseiről. Természetesen ezek a viták

nem választották szét „fehéren-feketén” az egymással szembenálló világnézetű tudósok gondolatait. Ennek egyik magyarázata: ma már a polgári ideológusok között is nő a materialisták száma. Az agy, a tudat és a külvilág viszonyával foglalkozó tanácskozáson is egyértelművé vált, hogy a materialista filozófia hű szövetségese az egzakt természettudományos agyudatásnak. Külön öröm volt számunkra Szentágothai János akadémikusnak, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének nagy sikerű előadása, aki a világkongresszuson az agyudatú szakember gondolataival szót hozza a filozófusoknak a tudattal foglalkozó vitájához. Az agyudatás legújabb eredményei ugyanis hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a legfelsőbbrendű idegtevékenységnek az agyi folyamatait természettudományos egzaktussággal meg tudják magyarázni.

Kirajzolódott a kongresszuson is: napjainkban a pol-

gári és a marxista filozófusok közötti fő ellentét nem egyszerűen az idealista, illetve a marxista gondolatok vitájában jelentkezik, hanem egy neopozitivist, technokratizmus szemlélet is szembe áll egy humanista történelmi eszmével. A polgári filozófusok a történelmi gondolkodás „szegénységét” bizonygatják, s azt vallják, hogy csak a matematikai logika, a természettudományos elemzések képesek igazi tudományos megismerésre, s ezért a történelmi materializmus sem igazi diszciplína. Ezzel a nézetrel azért fontos vitába szállni, mert ha az emberiséget megfosztják saját történelméről, elveszti azokat a tapasztalatokat, amelyek alapján a helyes jövőt formálhatja. Kibernetikai úton soha sem alkotható meg egy jobb emberi élet modellje. A világ előtt álló nagy kérdések megoldásához nem elég a logikai analízis, nélkülözhetetlen a történelmi elemzés, feldolgozás is.

Jön A halottlátó

Moldován Domokos dokumentumfilmje, amely annyi vitát élesztett itthon és külföldön, ebben a hónapban „bekerül a rendes moziforgalomba”. Mindenki tudja, legalább nagyjából, miért karvarhatott vitát, azt is, hogyan, amikor csak mostantól forgalmazza. Nos, a kitűnő, 70 perces, színes filmet sokan láthatták Budapesten, a Toldi moziban, számos zártkörű vetítésen (Szegeden a tudományegyetem klubjában, a SZOTE-n, a tápéi művelődési házban voltak ilyen vetítések). Beszéltek róla a rádióban, a tévé Nézőpont műsorában, ismertetéseket, cikkeket írtak a lapok. A putnoki halottlátó asszony, Vécsi Jolán praxisa láttán társadalmunk jelenéről kezdtek gondolkodni, akiknek ehhez van affinitásuk, a „felvilágosult”, profi halottlátó népszerűségének növekedésétől kezdtek félni mások. Így történhetett, hogy a filmről Jolánról mindenki beszélt, a forgalmazással meg késlekedtek.

Eddig Szabolcs és Bács megye moziiban láthatta a legszélesebb közönség a halottlátót, a Nyírségben különösen sokan nézték meg. Mostantól az ország minden megyéjében forgalmazza, Csongrádon ma, csütörtökön lesz az első nyilvános vetítés — Csongrádon. Vátsárhelyen a Terv moziban adják 9–10-én, Szentesen 14–15-én, Makón, a Szabadság filmszínházban 25–27-én. Szegeden a Fáklya moziban nézhetik meg az érdeklődők, szeptember 18-tól 20-ig.

Két elhatározás

Magyar—NSZK dokumentum-játékfilm. Írta és rendezte Gyöngyössi Imre és Kabay Barna. Operatőr: Szabó Gábor.

A nézőt odabilincseltek a székhöz; szorong, földult, sír, nevet, vadul kalapál a szíve, elborítják a feszültség egyre nagyobb hullámai, minden idegszállal figyel, összpontosít — ellazít. Az utolsó filmkockát már e régen, vagy talán soha nem tapasztalt oldottság, felszabadult, nyugodt derű állapotában nézheti, hogy aztán, kiszabadulva a moziból, újra élje, újra feldolgozza a látottakat; érzelmeit, gondolatait sokáig fogva tartják-foglalkoztatják.

Ki nem sírt már moziban? Ki nem nevezett, szorongott? A játékfilm egyik nagy „titka” a közvetlenségében van, abban, hogy a valóság illúzióját képes keltetni, bevonni bennünket a világba, amit éppen „lekepez”, véghezviszi azt „amit látunk, velünk történik” nagy családot. Vagyis a filmközönség: kiszolgáltatott. Manipuláció áldozata, ha a pergő képek, amelyekkel azonosult, hazudnak, hamisak. Talán e manipuláció elleni, elemi erejű tiltakozás-kényszer az egyik oka annak, hogy dokumentumfilmek ellenállhatatlannul törnek előre az országvilág filmművészetében. Sok hazai változatukat láthattuk a közelmúltban; bocsáttassék meg a nyilvánvalóan szubjektív ítélet: a Gyöngyössi—Kabay mű páratlan, egyedülálló, megismételhetetlen csúcshatású. Dokumentum-játékfilmnek nevezik, a műfaj-meghatározás azonban pontatlan; ez a film műalkotás ugyan, valóságosságához mégsem fér a leghalványabb kérdőjel sem. A valóságos mibenlétét kutató kérdésre mégis legszívesebben azt válaszolnánk: ez a film maga az Élet. Azért a nagybetyűs, mert az ősi hittel, reménnyel teli; az az Élet, amelynek értelmét találta. Azért bocsáttassék el a nézőt a fent említett különös felszabadultságérzettel, mert nem tesz mást, „csak” a legjobbat, amit műalkotás tehet: feltáplálja-támasztja az élet értelmében való hitünket; olyan a közönyben fuldokló, már-már kihűlő, civilizációsbeteg léleknek, mint kórsó víz a szárazság-gyötörte, csontszikrák földben felhalott palántának.

Mi is történt? El Rimócban, ebben a szép és szegény palóc faluban egy 74 éves asszony, özvegy Kiss Istvánné. Hogyan lett mindazoknak

„Verus mama”, akik csak látták a filmet? Szörnyű, nehéz élete miatt valószínűleg elfogta a keserűség, valahányszor látnám, ha monduk a szomszédomban lakna. Az alkotópáros szeme, tiszteltetreméltó művészi törekvés kellett ahhoz, hogy a megsemmisített életű, nagy akaratú, tiszta és méltóságos emberségű asszony eszmény, példakép lehessen — a mi korunkban, az egész civilizált Európában. Igen, egy rimóci parasztaasszony, akinek a külseje „egy az egyben” a jelleme. Megtalálták, és mindenfajta manipuláció mellőzésével, kizárólag a műalkotás-követelte szerkesztéssel élve — lefényképezték az életét. A paradox összetétellel valóságkompozíciónak nevezhető mű „Verus mama” emlékeztetésével kezdődik, magáramaradásának precíz, tárgyilagos, nagy hatású elbeszélésével. Doberdóval, szókincsünknek ezzel a tragikus sorsszával. Aztán tűnik, gyérül a szó és az emlék, intenzív jelenképek következnek, az asszony roppant munkájától, amivel célhoz akar érni. Beteljesíteni a saját erejéből két elhatározását: elutazni egyetlen életben maradt, Londonba szakadt fiához, és a halála előtt még termővé tenni a férfierő nélkül ősbosztott vadult szőlőhegyet. Az öregasszony munkával-birkózásának, akaratgyőzelmeinek képei, az ősi természetközelség, életigenlés, mély emberség csodái villognak a végletekig egyszerű, szigorúan a valóságos történetekre koncentrált, mégis szimbólumértékű felvételeken. A készülődés után az utazásban, a rimóci múltvilág után a modern és hideg technikai csodák között, az archaikus és emberszabású falusi közbűsség után a rohanó atomizáltságban — Kiss Veronika őrsi önmagát, példának, nekünk. Hazatérve dolgozni kezd a szőlőhegyen...

A film világsikert aratott már tavaly, hisz bemutatták az NSZK-ban (a második Német Televízió megbízásából készült), különféle fesztiválokon kapott díjakat, könyvet adtak ki róla, díszretében, sőt csodálatában ezúttal nem maradt el a mozitörőktől a világsajtó sem. Most végre itthon is láthatjuk.

S. E.

Évadnyitó a szegedi szimfonikusoknál

Tegnap, szerdán délelőtt tartotta meg évadnyitót a Szegedi Szimfonikus Zenekar. Pál Tamás karnagy, a zenekar vezetője értékelte a múlt évi munkát és változtatta az új évad feladatait.

A bérletek ideje „megosztottságát” a színház átalakításából következő helyiséggondok indokolják, ám az operai szezon így is kemény feladat elé állítja a szegedi szimfonikusokat. Eppen ezért a „színház” munkáértékelésekor Pál Tamás a nagyobb önállóság követelményéről beszélt. A hullámzó teljesítmények legfőbb oka egyféle művész kollektívizmus hiánya. Ideje leszámolni a tév-

eszmével, miszerint a zenekar csakis és kizárólag a kar nagytól várhatja a koncertek színvonalának biztosítását. Ebben a szezonban tehát a „zenekari öntudat” megerősítése, a teljes műismeret és az így állandósított magas művész színvonal a legfontosabb feladat. A Szegedi Szimfonikus Zenekar megszerzett hírnevé és szakmai becsülete szintén ezt kívánja. S ennek megvalósításában vesznek részt ez évben az együttes új tagjai is — Hiti Katalin, Kádár Jolán, Bánhegyi László és Otlakán György —, akiket ezúttal mutattak be hivatalosan a szimfonikusok kollektívájának.